

KITAIBELIA	XVIII. évf. 1-2. szám	pp.: 176–177.	Debrecen 2013

Cotoneaster tomentosus in the North Hungarian Mountains

SOMLYAY Lajos¹ – SENNIKOV, Alexander N.²

(1) Magyar Természettudományi Múzeum Növénytára, 1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40.;
e-mail: somlyay@bot.nhmus.hu

(2) Finnish Museum of Natural History, FI-00014 Helsinki, Finland; e-mail: alexander.sennikov@helsinki.fi

Cotoneaster tomentosus (Aiton) Lindl. is considered a montane species of sub-Mediterranean character with a local distribution area restricted to the Transdanubian and the Mecsek Mts in Hungarian literature (JÁVORKA – SOÓ 1951, SOÓ 1966, BÖLÖNI 1999, BARTHA et al. 2005, BÖLÖNI 2012). The only record (cliff “Pyrker” at Szarvaskő village, PRODAN 1909: 112) of this species from the Bükk Mts (North Hungarian Mountains) is now considered erroneous, neither confirmed by (known) voucher specimens nor subsequent observations (see VOJTKÓ 2001).

During revision of the genus *Cotoneaster* in Hungarian Herbaria, however, three specimens of *C. tomentosus* from the Bükk Mts, labelled by Soó (1943) as “*C. integerrima* ssp. *nigra*” (= *C. niger* (Wahlb. ex Fr.) Fr.), have been detected by us. Although BÖLÖNI (1999: 217) was not able to revise Soó’s specimens, they appeared as a record of *C. niger* in VOJTKÓ (2001). In the presence of well-preserved vouchers (see below) that clearly display diagnostic characters of *C. tomentosus*, and considering the Slovak distribution area of this species (see HRABĚTOVÁ-UHROVÁ 1962: 214), the historical occurrence of *C. tomentosus* in the Bükk Mts, especially at Mt. Bélkő, characterized by its unique flora and numerous relict taxa (e.g. *Clinopodium thymifolium* (Scop.) Kuntze), is undoubtedly reliable.

Cotoneaster tomentosus (Aiton) Lindl. – Bükk Mts: “in dumetis saxosis mt. Bélkő pr. pag. Bélapátfalva”, R. Soó, 16.VIII.1930 (as “*C. integerrima* ssp. *nigra*”) (BP 403677, BP 355680 – rev. Sennikov, 2010; DE, without accession number – rev. Somlyay, 2011).

It is noteworthy that Soó also collected *C. integerrimus* Medik. on Mt. Bélkő on the same occasion (as “*C. integerrima* ssp. *nigra*”, BP 269920, 292751, 431917 – rev. Sennikov, 2010; BPU 1130 – rev. Somlyay, 2011). Unfortunately, the peak of the mount has almost completely been destroyed through permanent mining during the 20th century. For this reason, the current occurrence of *C. tomentosus* on Mt. Bélkő is very questionable.

Összefoglalás

Cotoneaster tomentosus az Északi-középhegységben

SOMLYAY L. – SENNIKOV, A. N.

A szerzők herbáriumi revízió révén kimutatják, hogy a szakirodalom (JÁVORKA – SOÓ 1951, SOÓ 1966, BÖLÖNI 1999, BARTHA et al. 2005, BÖLÖNI 2012) szerint csak a Dunántúli-középhegységben és a Mecsekben előforduló *Cotoneaster tomentosus* (Aiton) Lindl. egykor a Bükk hegységben is biztosan termelt [PRODAN (1909) szarvaskői adata azonban bizonyára téves]. A molyhos madárbirset Soó Rezső gyűjtötte a Bélkőn “*C. integerrima* ssp. *nigra*” néven 1930. augusztus 16-án (BP 403677, BP 355680; DE, szám nélkül), de példányait BÖLÖNI (1999: 217) nem revideálta, VOJTKÓ (2001) pedig *C. niger* néven közölte (vö. Soó 1943). Ugyanazon alkalommal Soó több példány szirti madárbirset (*C. integerrimus* Medik.) is szedett a Bélkőn (BP 269920, 292751, 431917, BPU 1130), amelyeket szintén “*C. integerrima* ssp. *nigra*”-nak vélt (Soó 1943).

Tekintettel Soó jól határozható példányaira, valamint a *C. tomentosus* szlovákiai elterjedési területére (vö. HRABĚTOVÁ-UHROVÁ 1962: 214), a molyhos madárbirset bükk adatának hitelességét nincs okunk kétségbe vonni. Különösen nem a kivételesen gazdag flórájú, és számos reliktumot [pl. *Clinopodium thymifolium* (Scop.) Kuntze] őrző Bélkőn. Sajnos a hegy felső részét a 20. század folyamán gyakorlatilag elbányászták, így a *C. tomentosus* jelenlegi előfordulása erősen kétséges.

References – Irodalom

- BARTHA D. – KIRÁLY G. – VIDÉKI R. – NAGY A. (2005): Occurrence of Rare Tree and Shrub Species in Hungary. – *Acta Silv. Lign. Hung.* **1**: 9–23.
- BÖLÖNI J. (1999): Madárbirs fajok (*Cotoneaster* spp.). – *Tilia* **7**: 193–232.
- BÖLÖNI J. (2012): Madárbirsek (*Cotoneaster* spp.). – In: BARTHA D. (ed.): *Magyarország ritka fa- és cserjefajainak atlasza*. – Kossuth Kiadó, Budapest, pp. 154–167.
- HRABĚTOVÁ-UHROVÁ, A. (1962): Beitrag zur Taxonomie und Verbreitung der Gattung *Cotone-aster* in der Tschechoslowakei. – *Pr. Brněn. Zákł. Čs. Akad. Věd* **34**: 197–248.
- JÁVORKA S. – SOÓ R. (1951): *A magyar növényvilág kézikönyve I.* – Akadémiai Kiadó, Budapest, 582 pp.
- PRODAN GY. (1909): Adatok a Bükk- és előhegyeinek flórájához. – *Bot. Közlem.* **8**: 103–117.
- SOÓ R. (1943): Előmunkálatok a Bükkhegység és környéke flórájához. – *Bot. Közlem.* **40**: 169–221.
- SOÓ R. (1966): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve 2.* – Akadémiai Kiadó, Budapest, 655 pp.
- VOJTKÓ A. (2001) (ed.): *A Bükk hegység flórája*. – Sorbus 2001 Kiadó, Eger, 340 pp.